

P R A V N A   A N A L I Z A

novih nacрта Sporazuma protiv pandemije i Međunarodnog zdravstvenog pravilnika (svibanj 2024.)

Novi nacrt Sporazuma protiv pandemije

- Međuvladino pregovaračko tijelo Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) objavilo je još jedan nacrt tzv. protupandemijskog ugovora
- Dokument je zamišljen kao odgovor SZO-a i država članica na prijetnje koje proizlaze iz globalnog širenja zaraznih bolesti, što je povezano, između ostalog, s iskustvima tijekom COVID-19 pandemije
- Istodobno, rad na novom međunarodnom sporazumu izazvao je kontroverze vezane uz potencijalno kršenje suvereniteta država članica SZO-a i ograničenja slobode govora
- Najnovija verzija ugovora zadržava načelo suvereniteta zemalja članica SZO-a u pitanjima javnog zdravlja i napušta odredbe o borbi protiv „dezinformacija“. **Konačna verzija dokumenta, koja će biti temelj za pregovore između država članica, trebala bi biti izrađena do kraja svibnja 2024. godine**

Uvod

[Krajem travnja i početkom svibnja ove godine](#) održan je deveti sastanak Međuvladinog pregovaračkog tijela (INB) koje je, ispred SZO-a, zaduženo za pripremu novog međunarodnog sporazuma. [Nova verzija](#) dokumenta ima za cilj postizanje odgovarajuće razine pripravnosti, prevencije i suzbijanja širenja zaraznih bolesti (pandemija) na globalnoj razini. Usporedno s radom na ugovoru u SZO-u, u tijeku su aktivnosti na donošenju izmjena i dopuna Međunarodnog zdravstvenog pravilnika - MZP. U budućnosti će antipandemijski sporazum i MPZ činiti srž međunarodnog zdravstvenog prava, usmjerenog prvenstveno na prevenciju i borbu protiv globalnog širenja zaraznih bolesti, kao što je bila COVID-19 bolest.

Najnovija verzija sporazuma uvodi niz značajnih promjena. Neke odredbe nacрта sporazuma su izbrisane, neke su malo preformulirane, tekst nekih redakcija potpuno je izmijenjen i dodani su novi članci.

Preambula

U preambuli nacрта sporazuma povećan je broj točaka (u usporedbi s prethodnom verzijom), vraćeno im je numeriranje i uvedene su brojne izmjene. Među najvažnijim promjenama možemo spomenuti novu točku 1. koja naglašava da „države imaju primarnu odgovornost za potporu zdravlju i dobrobiti svojih naroda te da su države ključne za jačanje prevencije, pripravnosti i odgovora na pandemiju“. Međutim, tekst koji se odnosi na važnost SZO-a kao tijela koje koordinira i usmjerava međunarodne aktivnosti u području zdravstva, posebice u području borbe protiv pandemije, ostavljen je u nešto izmijenjenom tekstu (točka 3.). Vrijedno je istaknuti dodatak točke 5., koja se odnosi na *Konvenciju o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena* iz 1979. i podsjeća da *cilj održivog razvoja br. 5* (Sustainable Development Goal No. 5) jest „postizanje ravnopravnosti spolova i osnaživanje svih žena i djevojčica“. U sličnom kontekstu možemo pročitati novu i zagonetnu odredbu da su „adekvatna prevencija pandemije, pripravnost, odgovor i oporavak zdravstvenih sustava dio kontinuuma borbe protiv drugih hitnih zdravstvenih situacija i postizanja veće pravednosti u zdravlju putem odlučnog djelovanja na socijalno, ekološko, kulturne, političke i ekonomske odrednice zdravlja“ (para. 16).

Značajno je izmijenjen i tekst kojim je naglašena prijetnja međunarodnog širenja zaraznih bolesti i potreba transnacionalne suradnje na tom području, uz zadržavanje odlomka kojim se potvrđuje načelo suvereniteta države u rješavanju javnozdravstvenih pitanja (točka 6.). Novost je točka 13. u kojoj se naglašava važnost „izgradnje povjerenja i osiguravanja pravovremene razmjene informacija kako bi se spriječilo širenje obmanjujućih informacija¹, dezinformacija i stigmatizacija“. Također je odlučeno da se u izmijenjenom tekstu zadrži rečenica o suverenom pravu država na njihove biološke izvore, uz naglasak na važnost suradnje i razmjene informacija o uzročnicima pandemijskog potencijala u javnozdravstvene svrhe (točka 15.). Vrijedno je napomenuti da je u preambulu dodan odlomak koji uz nekoliko prijetnji koje utječu na javno zdravlje, uz glad i siromaštvo, uključuje i klimatske promjene (para. 17).

---

¹ U izvorniku „dezinformacije“. U literaturi na engleskom jeziku o ovoj temi postoji nekoliko pojmova koji se odnose na lažne informacije, uključujući pojmove "disinformation" i "misinformation". Prva znači „informacija koja je lažna i namjerno stvorena da naškodi osobi, društvenoj skupini, organizaciji ili državi“, dok se druga podrazumijeva kao „informacija koja je lažna, ali nije stvorena s namjerom da nanese štetu“. Vidi: C. Wardle, H. Derakhshan. "INFORMATION DISORDER: Toward an interdisciplinary framework for research and policy making." Council of Europe, 2017, p. 20;162317GBR_Report_desinformation.pdf, pristupljeno: 24. svibnja 2024.

Pravne definicije

Također je uveden niz promjena u normativnom dijelu nacrtu sporazuma koji sadrži pravne definicije. U odnosu na prethodni nacrt razmatranog međunarodnog sporazuma, odlučeno je da se uklone definicije pojmova kao što su „biološki materijali“, „genetski slijed“, „podaci o genetskom slijedu“, „odgovarajuća dijagnostička sredstva, terapijska ili cjepiva“ (relevantno dijagnostički, terapijski ili cjepivo) ili „laboratorijska mreža koordinirana od SZO-a”

Tekst definicije „zdravstvenih proizvoda povezanih s pandemijom“ malo je izmijenjen. Neke definicije, kao što su „Pristup jednog zdravlja“, „regionalna organizacija za gospodarsku integraciju“ ili „Stranka“, nisu uopće promijenjene.

Svrha i načela

Cilju cijelog sporazuma dodan je novi odjeljak koji napominje da se odredbe Sporazuma o pandemiji SZO-a primjenjuju i tijekom i između pandemija, osim ako nije drugačije navedeno. Bitno je naglasiti da se protupandemijski sporazum koji se razvija primjenjuje ne samo u slučaju pandemije (novi članak 2. stavak 2.), već i u normalnim uvjetima. Istovremeno je sadašnji članak 2. stavak 1. malo preformuliran, pa se napominje da je svrha Sporazuma spriječiti, pripremiti se i odgovoriti na pandemije.

Niz načela kojih će se stranke morati pridržavati pri provedbi odredaba sporazuma i postizanju njegovih ciljeva nije mijenjan. Jedna točka je zadržana u nešto izmijenjenom obliku u kojem stoji da je jedno od načela ugovora „suvereno pravo država da usvoje, uspostave i provode zakonodavstvo unutar svoje nadležnosti, u skladu s Poveljom Ujedinjenih naroda, Ustavom SZO-a i načela međunarodnog prava, kao i njihova suverena prava na biološke resurse” (članak 3. stavak 1.) Ono što je novo jest pozivanje na Ustav SZO-a čega nije bilo u prethodnoj verziji. Međutim, točka o „zajedničkim, ali diferenciranim odgovornostima“ je izbrisana i dodan stavak, prema kojem je jedno od općih načela sporazuma „puno poštivanje međunarodnog humanitarnog prava za učinkovitu prevenciju, pripravnost i odgovor na pandemiju“ (čl. 3 st. 3.).

Lanci opskrbe i logistika

Važno je napomenuti da je odlučeno zadržati, u nešto izmijenjenom obliku, odredbu da tijekom pandemije izvanredne trgovinske mjere moraju biti ciljane, proporcionalne, transparentne i privremene te ne smiju stvarati nepotrebne prepreke trgovini ili poremećaje u opskrbnim lancima zdravstvenih proizvoda povezanih s pandemijom (članak 13. stavak 4.). Ova se odredba može staviti u kontekst neviđenih poteškoća u međunarodnoj trgovini i kretanju ljudi koje je svijet

doživio tijekom pandemije COVID-19, a što je bilo povezano s često vrlo strogim sanitarnim mjerama uvedenim u to vrijeme (poput lockdowna).

Domaće narudžbe i distribucija

U sadašnjem nacrtu, kao i u prethodnoj verziji sporazuma, odlučeno je zadržati (uz manje izmjene) odredbu prema kojoj su stranke obvezne objaviti uvjete ugovora o kupnji zdravstvenih proizvoda povezanih s pandemijom na najraniji mogući datum. Istodobno, odredbe o povjerljivosti koje služe

za ograničavanje takvog otkrivanja, u skladu s primjenjivim odredbama, isključene su, gdje je to primjenjivo (članak 13bis(1)). Navedeni prijedlog može se čitati kao odgovor na zahtjeve za povećanjem transparentnosti rada tijela javne vlasti u kontekstu izdvajanja za protupandemijske mjere, prvenstveno cjepiva. U nekoliko zemalja pojavile su se ozbiljne sumnje u pogledu moguće korupcije, nepravilnosti ili rasipništva u vezi s kupnjom cjepiva tijekom pandemije COVID-19.

Nema odredbi za borbu protiv „dezinformacija“

Među ostalim značajnim odredbama novog nacrta sporazuma treba istaknuti promjenu sadržaja članka 18. Ova odredba, koja predviđa „komunikaciju i svijest javnosti“ o informacijama povezanim s pandemijom, u potpunosti napušta sve standarde prema kojima bi se strane trebale suprotstaviti ili boriti protiv dezinformacija ili drugih lažnih informacija. Prethodna verzija nacrta, objavljena u ožujku, uključivala je odredbe prema kojima će „stranke razmjenjivati informacije i surađivati, u skladu s nacionalnim pravom, u sprječavanju dezinformacija te će nastojati razviti najbolje prakse za povećanje točnosti i vjerodostojnosti kriznih komunikacija.“

Održivo financiranje

Značajno su skraćene odredbe o održivom financiranju odredbi Sporazuma. Međutim, odlučeno je da se uz izmjene zadrže odredbe o funkcioniranju Koordinacijskog financijskog mehanizma koji je namijenjen podmirenju materijalnih potreba vezanih uz provedbu odredaba sporazuma. Mehanizam će djelovati pod nadležnošću i vodstvom Konferencije stranaka i bit će joj odgovoran.

Ugovorna tijela

Među ugovornim tijelima, nacrt, kao i u prethodnoj verziji, spominje samo Konferenciju stranaka. Sukladno sadržaju čl. 21 st. 2., Konferencija stranaka daje mišljenja o provedbi odredaba

sporazuma i preispituje njegovo funkcioniranje svakih pet godina, a sastoji se od predstavnika svih stranaka sporazuma.

Rezervacije

U sadašnjem nacrtu sporazuma članak 27. je skraćen, a koji članak predstavlja rezerve stranaka u pogledu odredaba ovog (vjerojatno budućeg) međunarodnog sporazuma. U sadašnjoj verziji čl. 27. st. 2., rezerve se ne mogu podnijeti na posebne odredbe ugovora koje još nisu specificirane. Stoga se najnoviji nacrt ograničio na zagonetnu formulaciju da se mogu staviti rezerve na ugovor o nekom pitanju osim ako nije u suprotnosti s ciljem i svrhom sporazuma.

Što je sljedeće?

Očekuje se da će tekstovi koji će služiti kao temelj za pregovore o konačnim verzijama Međunarodnih zdravstvenih propisa biti finalizirani u zadnjem tjednu svibnja, neposredno prije 77. zasjedanja Svjetske zdravstvene skupštine, koja je najviše tijelo SZO-a i jedino tijelo s ovlastima usvajanja oba dokumenta (naravno, ako se tome ne protive države članice SZO-a).

Sažetak

Analizirajući posljednji nacrt antipandemijskog sporazuma, može se primijetiti da se ne razlikuje puno od verzije objavljene u ožujku.

Promotrimo li pobliže raspravu o sporazumu, može se primijetiti pomak u određenim dijelovima, koji su se u početku fokusirali na pitanja kao što su zaštita suvereniteta država članica SZO-a, davanje pretjeranih nadležnosti SZO-u u pitanjima vezanim uz upravljanje globalnim zdravljem, ili potencijalni rizik od ograničavanja slobode govora. Trenutačno se spor oko konačnog teksta sporazuma prvenstveno odnosi na ekonomska pitanja u vezi s pristupom patogenima otkrivenim u pojedinim zemljama i pristupom mjerama za suzbijanje učinaka pandemije, kao što su testovi, cjepiva ili njihova proizvodnja.

Kao rezultat aktivnosti raznih nevladinih organizacija, uključujući i Ordo Iuris, najkontroverzniji dijelovi dokumenta uklonjeni iz kasnijih verzija tijekom procesa pregovora. Dobar primjer za to je evolucija formulacije čl. 18. U pretposljednjoj verziji Sporazuma, prema navedenoj odredbi, države članice bile su obvezne boriti se protiv lažnih, obmanjujućih i netočnih informacija. U ožujskom nacrtu izmijenjena je formulacija čl. 18. te je značajno ublažena kako bi uključivala rečenicu da će svaka stranka promicati pravovremeni pristup pouzdanim informacijama utemeljenim na dokazima o pandemiji i njezinim uzrocima, učincima i pokretačima, kako bi se suzbile dezinformacije, posebno putem komunikacije o riziku i učinkovitog angažmana zajednice.

U međuvremenu, posljednji nacrt sporazuma ograničen je na odredbu prema kojoj se stranke obvezuju, između ostalog, na jačanje znanstvenih spoznaja, znanja o javnom zdravlju i povećanje pristupa znanstvenim podacima. Istodobno, ne sadrži nikakve odredbe koje zahtijevaju od internet stranica da se bore protiv dezinformacija. Stoga možemo reći da promjene idu u dobrom smjeru, kao što ilustrira gornji primjer. Pritom treba imati na umu da će „početna“ verzija sporazuma, koja će poslužiti kao temelj za pregovore koji će se održati krajem svibnja i početkom lipnja u Ženevi, najvjerojatnije biti objavljena tijekom zadnjeg tjedna mjeseca svibnja. Do tada i do kraja pregovora koji se vode na 77. sjednici Svjetske zdravstvene skupštine, **Ordo Iuris će nadzirati rad koji se tamo odvija, vodeći računa o suverenitetu Republike Poljske i Republike Hrvatske te zaštititi temeljna prava i građanske slobode.**

Nacrt izmjena i dopuna Međunarodnog zdravstvenog pravilnika (MZP)

- Na stranicama Svjetske zdravstvene organizacije objavljen je novi nacrt Međunarodnog zdravstvenog pravilnika
- Međunarodni zdravstveni pravilnik pravno je obvezujući propis SZO-a osmišljen za sprječavanje i borbu protiv učinaka širenja zaraznih bolesti na globalnoj razini
- Najnovije izmjene i dopune uključuju: napuštanje odredbi koje se odnose na promjenu prirode preporuka koje je izdala SZO ili povlačenje iz prijedloga koji bi, ako bi bili usvojeni, značajno ograničili suverenitet država članica u procesu uvođenja pandemijskih stanja
- Međutim, posljednja verzija ostavila je kontroverzne formulacije u vezi s borbom protiv dezinformacija
- **Izmjene i dopune Međunarodnog zdravstvenog pravilnika bit će usvojene na 77. sjednici Svjetske zdravstvene skupštine koja će se održati u Ženevi od 27. svibnja do 1. lipnja ove godine**

Uvod

Međunarodni zdravstveni pravilnik skup je smjernica, prava i obveza nametnutih državama članicama SZO i samoj Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji. Njihov primarni cilj je sprječavanje i suzbijanje širenja zaraznih bolesti koje predstavljaju međunarodnu prijetnju te zajedničko jačanje široko shvaćenog međunarodnog zdravstvenog sustava. Njima se, među ostalim, uređuje prijenos

i razmjena informacija o prijetnjama zdravlju između država članica te načela suzbijanja širenja zaraznih bolesti, što se posebno odnosi na otkrivanje, procjenu, obavještanje i odgovor na takve prijetnje u suradnji sa SZO. Važna zadaća Međunarodnog zdravstvenog pravilnika je i zaštita međunarodne trgovine i prometa, budući da se ciljevi propisa trebaju provoditi na način koji ne uzrokuje nepotrebno uplitanje i poremećaje u ova dva iznimno važna gospodarska područja.

Aktualna revizija Međunarodnog zdravstvenog pravilnika, donesenog 2005. godine, mijenja se, što proizlazi prvenstveno iz iskustva tijekom pandemije COVID-19, kada se pokazalo da propis nije prilagođen suvremenim društvenim kretanjima.

Nedavni prijedlozi izmjena i dopuna Međunarodnog zdravstvenog pravilnika bili su predmetom opsežnog komentara koji je Ordo Iuris objavio u rujnu prošle godine. U publikaciji su pravnici Ordo Iurisa ukazali na brojne izazove i prijetnje proizašle iz prijedloga izmjena propisa SZO-a

predstavljenih nekoliko mjeseci ranije. Povodom izlaska [nove verzije MZP-a](#), Ordo Iuris je pripremio sažeti komentar najnovijih zahtjeva SZO-a i država članica.

Definicije

Među izmjenama unesenim u čl. 1., koji sadrži pravne definicije, prije svega treba obratiti pozornost na zadržavanje trenutno važećeg načina formuliranja pojmova „privremene preporuke“ i „trajne preporuke“. U ranijem nacrtu amandmana na Međunarodna zdravstvena pravila, koji je bio predmet opsežnog izvješća Ordo Iuris-a, predloženo je uklanjanje riječi „neobvezujući“ iz definicije ova dva pojma. Čini se da takva izmjena ne bi trebala izazivati veće primjedbe, budući da su preporuke po svojoj prirodi neobvezujuće i sugestivne. Međutim, uzimajući u obzir ostale predložene izmjene, ova radnja je mogla ostaviti dojam i biti shvaćena kao namjerna radnja s ciljem da se preporuke učine obveznima, što priznaje i samo Revizijsko povjerenstvo, odnosno tijelo SZO-a koje razmatra izmjene i dopune Međunarodnih zdravstvenih propisa. Stoga je Ordo Iuris tada predloženu izmjenu ocijenio negativnom, jer bi njezino donošenje u ovakvom obliku moglo dovesti do evolucije pravne naravi Međunarodnog zdravstvenog pravilnika, dajući mu specifičnost koja je u međunarodnom javnom pravu rezervirana za međunarodne ugovore. Zbog navedenog, ostanak pri trenutačno važećim definicijama ova dva pojma, ukazujući na neobvezujuću prirodu „stalnih preporuka“ i „privremenih preporuka“, **treba ocijeniti svakako pozitivno.**

Među ostalim predloženim izmjenama, vrijedno je spomenuti dodavanje prethodno nedostupnog novog koncepta, tj. „upozorenje za rano djelovanje“, koji se definira kao „informacije i neobvezujući savjeti koje izdaje Glavni direktor državama strankama o događaju koji, u vrijeme razmatranja u skladu s čl. 12. st. 4. „Glavni direktor smatra da ne predstavljaju hitan slučaj za javno zdravlje od međunarodne važnosti“ (odredba članka 12. st. 4. navodi premise koje treba uzeti u obzir pri određivanju predstavlja li događaj hitnu međunarodnu javnozdravstvenu situaciju - javnozdravstvena hitna situacija međunarodnog značaja, PHEIC).

Također je vrijedan pažnje dodatak, odnosno izrazi „pandemija“ i „pandemijska hitna situacija“. „Pandemija“, kao i „pandemijska hitna situacija“, definiraju se kao specifične vrste javnozdravstvene hitne situacije od međunarodnog značaja, koju karakterizira, između ostalog, brzo širenje u mnogim zemljama i regijama, uzrokujući ekonomske, društvene i političke poremećaje ili potrebu za brzim i koordiniranim akcijama. Vrijedno je napomenuti da je pojam „pandemija“ sličan definiciji pojma „pandemija“ koja se pojavila u nacrtu Sporazuma o pandemiji iz listopada prošle godine. Budući da se termin ne pojavljuje u trenutnoj verziji sporazuma, može se zaključiti da je prenesen iz Sporazuma o pandemiji u Međunarodni zdravstveni pravilnik.

Među preostalim izmjenama u članku 1. valja spomenuti i prijedlog da se u nešto izmijenjenom obliku uvede definicija „zdravstvenih proizvoda“ koji se, među ostalim, podrazumijevaju kao lijekovi, cjepiva, medicinski proizvodi, krv i drugi proizvodi ljudskog podrijetla koji se koriste za prevenciju, zaštitu, dijagnosticiranje, liječenje bolesti i zdravstvenih stanja, ili dodavanjem nove

definicije „Nacionalnog MZP tijela“, što znači tijelo koje je odredila ili osnovala država članica SZO-a za koordinaciju provedbe Međunarodnih zdravstvenih propisa.

Pravila

U odredbama o općim načelima, koje su posebne smjernice za tumačenje i provedbu predmetnog pravilnika SZO-a, uvedena je mala izmjena koja se sastoji u napuštanju prethodno predloženog brisanja odlomka koji se odnosi na „dostojanstvo, ljudska prava i temeljne slobode osobe“ (članak 3. stavak 1.). Ova izmjena formulacije predmetne odredbe naišla je na velike kritike, budući da se od donošenja Međunarodnog zdravstvenog pravilnika 1969. godine postuliralo da bi predmetni propis trebao biti uže vezan uz ljudska prava.

U istoj redakciji dodan je odlomak prema kojem postoji još jedno načelo provedbe Međunarodnog zdravstvenog pravilnika, „promicanje jednakosti i solidarnosti među državama strankama“. Navedeni amandman treba čitati u kontekstu različitosti resursa pojedinih država članica SZO-a, što se prevodi kao njihova sposobnost prevencije, otkrivanja i borbe protiv zaraznih bolesti na istoj razini. Riječ je o problemima manje bogatih zemalja, uglavnom u Africi i Aziji, koje nemaju dovoljno materijalnih i kadrovskih resursa da poduzmu odgovarajuće mjere po ovom pitanju. Zbog nejasnoće i neodređenosti onoga što u praksi znače pojmovi „jednakost“ i „solidarnost“, navedeni amandman treba ocijeniti **negativno**.

Odgovorne vlasti

U članku 4., u vezi s provedbom odredaba Međunarodnog zdravstvenog pravilnika, uključen je prijedlog manjih izmjena. U čl. 4. st. 1, predlaže se dodavanje odredbe prema kojoj imenovanje ili

uspostavljanje od strane države stranke subjekata koji djeluju kao nacionalno tijelo za MZP, nacionalnu kontaktnu točku za MZP i druga relevantna tijela „treba provesti u skladu s nacionalnim pravima i prilikama ove zemlje“. Ovaj prijedlog treba ocijeniti **pozitivno** jer naglašava potrebu uzimanja u obzir specifičnosti koja postoji na razini pojedinih država članica SZO-a.

Proглаšenje izvanrednog stanja u javnom zdravstvu od međunarodnog značaja

U članku 12., odustalo se od dodavanja prethodno postuliranih novih stanja pandemije, koja se nazivaju „Hitna situacija u javnom zdravstvu od regionalnog značaja“ i „Srednja zdravstvena uzbuna“, što bi trebalo ocijeniti **pozitivno**, jer bi ti koncepti zapravo duplirali odredbe „Hitne javnozdravstvene situacije od međunarodnog značaja“, što je uočilo Povjerenstvo za reviziju. Također je vrijedno napomenuti da Glavni direktor SZO-a ostaje dužan konzultirati se s državom strankom na čijem se teritoriju događaj dogodio u vezi sazivanja Odbora za hitna pitanja (članak 12(2)) i mišljenja u kojem se navodi potreba postizanja konsenzusa između Glavnog direktora i

pogođene države stranke u vezi s proglašenjem izvanrednog stanja u javnom zdravstvu od međunarodnog značaja (članak 12. stavak 3.). Usvajanje prethodno predloženih rješenja uvelike bi ograničilo suverenitet država stranaka znatnim smanjenjem njihove uloge u predmetnom procesu, a probleme takve prirode uočio je i Odbor za reviziju, stoga aktualnu verziju ove odredbe treba ocijeniti **svakako pozitivno** (osobito u odnosu na prethodni predloženi amandman).

Preporuke za ljude, prtljagu, teret, kontejnere, prijevozna sredstva, robu i poštanske pakete

Propisi koji se odnose na izdavanje preporuka SZO-a u vezi s široko shvaćenim prijevozom osoba i robe uključuju prijedlog da se pri izdavanju takvih preporuka, između ostalog, treba uzeti u obzir „potreba za olakšavanjem međunarodnih putovanja, gdje je to prikladno, uključujući zdravstvene radnike i ljude u životno opasnim ili humanitarnim situacijama“ i „potrebu za održavanjem međunarodnih opskrbnih lanaca, uključujući odgovarajuće zdravstvene proizvode i zalihe hrane.“ Uzimajući u obzir brojne poteškoće nastale u prijevozu tijekom pandemije COVID-19 i proizašle negativne posljedice za mnoge zemlje i društva, navedenu izmjenju treba ocijeniti **svakako pozitivno** (članak 18. stavak 3. točke (a) i (b)).

Odbor za provedbu i poštivanje Međunarodnog zdravstvenog pravilnika

Novost je osnivanje Odbora za provedbu i poštivanje Međunarodnog zdravstvenog pravilnika, čija je zadaća olakšati i nadzirati provedbu predmetnih odredaba, uključujući i pripremu godišnjih izvješća (čl. 46bis).

Borba protiv pogrešnih informacija i dezinformacija

Dodatak br. 1 uključuje predloženu odredbu prema kojoj će „svaka država stranka razvijati, jačati i održavati osnovne sposobnosti“, uključujući područje „komunikacije rizika, borbu protiv pogrešnih informacija i dezinformacija“ [čl. 2(c)(vi)]. Vrlo sličnu formulaciju sadrži i čl. 3.(i) istog priloga. U prethodnoj verziji Međunarodnog zdravstvenog pravilnika, Ordo Iuris je kritizirao ova rješenja kao vjerojatnu buduću osnovu za ograničavanje slobode govora u kontekstu informacija o zaraznim bolestima. Stoga ostavljanje navedenih odredbi u nešto izmijenjenom obliku treba ocijeniti **negativno**.

Sažetak

Najnovija verzija Međunarodnog zdravstvenog pravilnika, objavljena u travnju na Internet stranicama WGIHR-a (Working Group International Health Regulations), radni je dokument pripremljen prvenstveno za stručnjake SZO-a i države članice za potrebe procesa revizije. Iako će

„početna“ verzija MZP-a, koja je temelj za pregovore na 77. zasjedanju Svjetske zdravstvene skupštine, najvjerojatnije biti dostupna tek u zadnjem tjednu svibnja, naknadni nacrti predmetnog dokumenta naznačuju konkretan smjer odnosno određene tendencije vezane uz rad koji se obavlja u SZO-u.

Ono što zaslužuje pozitivno mišljenje je odustajanje od pojedinih odredbi MZP-a prema kojima bi preporuke SZO-a s vremenom mogle postati obvezujuće i odustajanje od odredbi zbog kojih bi uloga država članica SZO-a u procesu uvođenja pandemijskih stanja bila značajno ograničena.

S druge strane, odredbe jednog od priloga koje se odnose na borbu protiv „lažnih informacija“ ili „dezinformacija“ i dalje izazivaju zabrinutost. Stoga, kada sažimamo rad obavljen na WGIHR-u, vrijedi zapamtiti da promjene, uz određene rezerve, idu u pravom smjeru (posebno u usporedbi s prvim nacrtom izmjena), ali temelj za konačnu ocjenu Međunarodnog zdravstvenog pravilnika će biti dokument koji će usvojiti Svjetska zdravstvena skupština krajem svibnja odnosno početkom lipnja.

Institut Ordo Iuris, Poljska

Zaklada za pravnu kulturu Ordo Iuris, Hrvatska

ZAKLADA ZA PRAVNU KULTURU

ORDO IURIS

Janka Grahora 4, Zagreb

info@ordoiuris.hr

www.ordoiuris.hr